

A baleseti sebészeti osztály 40 éve

Dr. Farkas József orvos vezérőrnagy

A Magyar Hovádség Központi Honvédkórház Baleseti Sebészeti Osztálya 40 éves fennállása alkalmából tartott tudományos ülésen elhangzott előadás, 1993. január 29.

A szerző ismerteti a jubiláló, 1952-ben alakult baleseti sebészeti osztály működésének megindulásától, különösen az utolsó 10 év eredményeit, az osztály fő profiljait. Leszögezi, hogy a korszerű sérültellátás csak összkórházi együttműködés alapján végezhető a kor színvonalán. Az együttműködésben különös szerepet vállalnak a diagnosztikai és műtéti diszciplínák tagjai, ugyanakkor az összkórházi együttműködést a kórházi ellátó- kiszolgáló osztályok, részlegek tehetik zökkenőmentessé akkor, ha a kórház vezetése, szervező orvossal és szakemberrel magukra vállalják a klinikai munka személyi és technikai feltételeinek biztosítását.

Hazánkban az I. Világháború után, különösen a 30-as évek vált egyre inkább önálló diszciplínává a traumatológia. Ugyan így volt ez Európában másutt is, ahol önálló traumatológiai centrumok alakultak ki. 1940-ben nyílt meg a Magdolna Baleseti Kórház, az 1957 óta működő Országos Traumatológiai Intézet elődje.

Az egészségügyi kormányzat és hadsereg akkori vezetői felismerték az igényt és ezért elsők között hazánkban 1952-ben hozták létre a Központi Katonai Kórházban a baleseti sebészeti osztályt.

A későbbiekben az osztályról ugyancsak az indokolt igények miatt 1955-ben a plasztikai sebészeti osztály, 1972-ben pedig az égési osztály vált le. Az osztály vezető szakemberei kezdetben a koreai háborúban részt vett és ott összekovácsolódott orvoscsoporthoz tagjai voltak. Az első osztályvezető Dfner Ottó orvos ezredes. Munkatársai: Kurlmal Pál, Halntz

György, Zoltán János, Herczeg Miklós nevei a magyar traumatológiában, plasztikai sebészetben, ill. ortopédiában ma is kitűnően ismertek.

A régi és a jelenlegi VI-os pavilonban még együttműködtek ezek az osztályok az akkor 115 ágyas traumatológián.

1973-ban az osztály építészeti felújításra került, sajnos azonban az ambulancia vizsgáló helyiségei, várói továbbra is zsúfoltak maradtak.

Ugyancsak felújításra, bővítésre került a műtő, amely a megelőzőhöz képest, akkor lényegesen előrelépést jelentett.

1972-ben az osztály vezetését Dr. Záborszky Zoltán orvos ezredes vette át. Az Ő vezetése alatt kapott új lendületet az osztály, mind szakmai, mind tudományos téren.

1982-ben ünnepelte az osztály működésének 30 éves évfordulóját. Az ez alkalommal rendezett tudományos ülésen mutatta be az osztályvezető és munkatársai az osztály főbb profiljait és azt a tevékenységet, amelyet a fővárosi traumatológiai ellátásban akkor immáron 22 éve láttunk el. Ezen tudományos ülésen a hadsereg akkori főszéke Manninger Jenő professzor elnököt

„Ebben a szellemben” folytatódott az osztály igen élénk működése amelyre a traumatológiai profilok osztályon belüli működésén kívül az összes manuális és diagnosztikai osztály együttműködése volt a jellemző, csak úgy, mint ma. Ezért motója a mai, 40 éves összejevetelünknek is: „Összkórházi együttműködés a sérültellátásért”.

1986 végén döntés született arról, hogy az építészeti, statikai felújítás miatt az épület bejárata a homlokzat déli oldalára kerül és 583 m² hasznos területtel nőtt elsősorban az osztály felvételi részlege, ambulanciája, de szociális helyiségei is.

Az osztály az igényjogosultak részére az átépítés alatt is megtartotta funkcióját. Természetesen kompromisszumos körülmények között.

Végül ezen az egy éves nehéz időszakon is túljutottunk. Azt mondhatjuk, hogy a vezetés segítsége és az osztály tagjainak elkötelezett tevékenysége eljuttatott bennünket a mai helyzetig. Ezért főként a fiatal kollégáink, valamint a hazai traumatológia vezetői részére éreztük szükségesnek az elmúlt 10 év eredményeiről és néhány szóban a jövő terveiről is beszámolni.

Az új váróhelyiségben megvalósult a békeellátáshoz szükséges kényelmi fokozat, de gondoltunk az esetleges tömeges ellátás területigényére is, mind a váró, mind pedig az ambulancia vizsgáló helyiségében, ahol 3 munkahelyen történhet egyszerre a sérültek vizsgálata és az adminisztráció.

Innen közelíthető meg új elemként a régi ambulancia rendelőjének helyén a shocktalanító és műtő egymással szomszédos közelségben és vele csaknem azonos négyzetméteren a gipszelő és röntgenhelyiség.

Az emeleti traktus bővítését, ill. korszerűsítését elsősorban a műtő és az intenzív részleg területén tudtuk elvégezni, az orvosi és nővérszobák, szociális helyiségek bővítésén kívül.

A fémmunkás ajtóval ellátott műtőbejárat az átfektető folyosóval, a gipszelő és új, korszerű medencével ellátott bemosakodóhelyiségünk már korszerű Ugyancsak korszerűsített fotócellás ajtókkal felszerelt, berendezésében modernebbé váltak aszeptikus műtőink.

Ezekben a térigénynövelés, a menyezetre szerelt központi gázrendszer, az aneszteziológiai és betegmegfigyelő monitorokkal, valamint korszerű extenziós Blanco, ill. Mackey műtőasztalokat használjuk.

Új, kényelmes helyiségben tudtuk kialakítani a konferenciatermünket. Erre különösen az oktatás vonalán van szükségünk, hiszen ezt a tevékenységet az osztály évtizedek óta, mind a szakorvosképzésben, mind a szakdolgozók képzésében redszere-sen végzi.

Számokkal az utóbbi 10 év, ill. az elmúlt 40 év eredményeit kifejezni szinte lehetetlen, talán nem is helyes. Mégis ezek az adatok mutatják a fejlődés egy részét, amelyet 1952-től az induláskor 115, 1982-ben 92 ágygal és jelenleg 96 ágygal működő osztály elért.

Első helyen a betegosztályok szerepelnek. Ezek közül az általános traumatológia mellett, ha nem is teljesen izolált módon, de megtalálható a szeptikus részleg, ill. a lehetőségeinkhez képest izoláltan és a kórházban mindenképpen újszerű módon az intenzív osztály.

Műtönnk összesen négy van. A sérültek posztoperatív kezelését gyakorlott gyógytornászok megfelelő négyzetméteren, kompromisszumos felszereltségben végzik.

Az osztály fő profiljai közül első helyen az akut sérültek ellátása áll. Ezt honvédségi igényjogosultak részére az osztály 40 éve a hét minden napján, 1958 óta pedig a polgári betegek részére minden hétfőn végzi.

A másik fő profilunk a traumatológiai Intenzív betegellátás. Intézetünkben interdisciplinális központi intenzív osztály nincs. A sérülések súlyosságának fokozódásával azonban sürgető igényné vált, hogy a traumatológiai osztály rendelkezzen kezdetben őrzővel, amely később a műszeres feltételek javulásával egyre inkább lehetőséget adott a súlyos sérültek, politraumatizáltak intenzív megfigyelésére és kezelésére. Ennek működése 1971-ben indult el és ebben akkor traumatológusok dolgoztak. Az összkorhási együttműködés fontosságának egyik argumentuma, hogy 1990-től ebben a baleseti őrzőben az anesztezi-

ológiai osztály orvosaival közösen dolgozunk, elérve ezzel azt a célt, hogy a legszorosabb megfigyelést igénylő sérültek a nap 24 órájában szakorvosi ellenőrzés alatt legyenek.

A további profilt a rekonstruktív műtétek jelentik. Ezen belül immár 16 éve a kéz-, és mikrosebészeti ellátás, a szeptikus szövödmények ellátása áll tevékenységünk homlokterében az igények, a kórház bázisintézmény jellege miatt.

Ezen kívül természetesen különösen az utóbbi 10 évben igyekeztünk fejlődni a műtéti módszerek tekintetében is, amelyekről munkatársaim a későbbiekben előadásaiuk során részletesen beszámolnak majd.

Az osztály profiljai között jelentős helyen áll az oktatás. Csak az elmúlt évben több, mint 70 medikust, 10 szakorvosjelöltet és több, mint 70 szakdolgozót képeztünk ki, akik között nővérek, intenzív aszisztense, ill. műtősnők szerepeltek.

Az osztály katonai jellegére tekintettel, mind a békeellátásra, mind a katasztrófaellátásra nagyértékű eszközfejlesztési tevékenységet is végeztünk. Ez különösen a külső rögzítők vonatkozásában a már korábban megkezdett programunk folytatása volt, de új eredmények, termékek is születtek. Részt vettünk a magyar hadsereg katasztrófaellátási tevékenységének elméleti és gyakorlati munkájában, ezen belül az eszközök kifejlesztésében is.

A tudományos munka végzése osztályunk tagjaira mindig jellemző volt. Az elmúlt 40 év során szinte nem volt olyan hazai, vagy külföldi tudományos rendez-

vény, fiatalok fóruma, ahol osztályunk tagjai ne szerepeltek volna. Talán ennek is tudható az a tény, hogy a jubiláló osztály korábbi tagjai közül 11-en lettek osztályvezető főorvosok, ill. tanszékvezetők, négyen a tudomány doktorai és öten kandidátusi fokozatot szereztek.

1988-tól 92 végéig megjelent közlemények száma 21, 65 előadást tartottunk és kongresszusi részvételek száma 23 volt. E számok is mutatják az aktivitást ami mind a mai napig folytatódik.

Fejlődtünk az adminisztrációban és igyekeztünk az anyagi lehetőségeinket is számításba véve főként adminisztrációs munkánkat könnyíteni, egyúttal pontosítani. Ezért kialakítottuk a saját, számítógépes betegcentrikus programunkat, amelynek részleteiről ugyancsak fognak hallani és amely a dolgos hétköznapokon már rutinszerűen működik.

Hölgyeim és Uraim! Amidőn ezeket az adatokat Önök elé tártam, szeretném erről a helyről is megköszönni minden, az intézetben sérültellátással foglalkozó diszciplína vezetőinek, szakembereinek, hogy elvállalták a mai jubileumi összejövetelelünkön való részvételt előadásukkal. Jelezve ezzel közös célunkat, amit összejövetelelünk mottója jelez.

Köszönjük az együttműködést és a bizalmat az Országos Baleseti Sebészeti Intézet, a Központi Radiológiai Diagnosztikai Intézet és minden, a kórház falain kívüli intézmény és osztály szakembereinek, akik kérésünkre segítségünkre voltak, illetve akik megtiszteltek bennünket kéréseikkel.

Utoljára, de igazán nem utolsó sorban

köszönjük a Magyar Honvédség Egészségügyi Szolgálatának és a kórház vezetésének, hogy a tőlük telhető módon biztosították a kórházi sérültellátás zavartalanlását.

Mit kívánunk a jövőre? Ezt az együttműködést talán jobb körülmények, jobb tárgyi és személyi feltételek mellett folytatni. S ha így lesz, akkor azt hiszem mindnyájunk nevében ígérhetem mind a hadsereg, mind a hazai egészségügy vezetésének, hogy Központi Honvédkórház sérültellátása — reméljük már az új kórház falai között — még jobb eredményekkel és korszerűbb szervezettséggel fog működni.

Maj.Gen.József Farkas M. D. M. C.

40 years of the Department of Thromatology

The author reviews the scope of activity and results — with special regard to those obtained during the last 10 years — of the Department of Thaumatology celebrating its 40th anniversary being established in 1952. He emphasizes that an up-to-date care for wounded can be provided only in a hospital-wide cooperation. Specialists of diagnostic and surgical units play an outstanding role in this cooperation, but the success depends also on the therapeutic and supplying units and on the attitude of the hospital management, organizing physicians and other specialists responsible for personnel and technical support of the clinical work.

Dr. Farkas József
MH Központi Katonai Kórház
Baleseti Sebészete
Budapest, Pf.: 1., 1553